

ПРОБЛЕМИ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

А.В. Найда, к.е.н., доцент

І.С. Найда, к.е.н.

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

Останні роки розвитку податкового законодавства України характеризуються значними змінами та докорінними реформами податкової системи. Державна фіскальна служба перетворилась з контролюючо-наказового органу в сервісну службу, яка допомагає платникам податків вчасно і в повній мірі їх сплачувати. На цьому шляху держава отримує наповнення бюджету, а платники податків – легалізацію доходів. Явища подвійного оподаткування підвищують податкове навантаження окремих платників податків та створюють передумови для поглиблення тінізації доходів.

Дослідження питань щодо сутності подвійного оподаткування та методів його усунення займаються як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема Вдовіченко Л., Дем'янчук Ю., Дернберг Р., Дубовик О., Морозов С., Пепеляєв С., Петраш І., Путренко А., Погорлицький А., Федосов М. та інші. Однак, незважаючи на обсяг наукових досліджень та значні покращення податкового законодавства проблеми подвійного оподаткування залишаються актуальними та потребують вирішення.

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, регулюються Податковим кодексом України. Слід зазначити про відсутність в законодавстві України визначення поняття подвійного оподаткування.

Тоді як серед вітчизняних та зарубіжних вчених більшість визначень даного поняття трактується як дворазове чи багаторазове оподаткування податком чи податками одного і того ж об'єкта оподаткування. Так, Федосов М.В. під подвійним оподаткуванням визначає оподаткування певного об'єкта податку стосовно даного платника в межах однієї чи декількох фіскальних юрисдикцій податком одного виду більше ніж один раз [1, с. 511].

Як зазначає Кучерявенко М.П., подвійне оподаткування – це оподаткування одного податкового об'єкта у окремого платника одним і тим самим (чи аналогічним) податком за один і той самий відрізок часу (податковий період), що виникає у визначених випадках, зокрема при оподаткуванні доходів отриманих резидентами за кордоном, при змішаному порядку сплати податку, при оподаткуванні частини прибутку підприємств, що розподіляється [2, с. 582].

Однак, більш повне та точне визначення «подвійного оподаткування» запропоновано Вдовіченком Л.І., як неодноразове (подвійне) обкладання об'єкта оподаткування (податкової бази) або конкретного платника одним і тим же самим податком (чи подібним) за певний (однаковий) податковий період, що виникає внаслідок неузгодженості правового регулювання діяльності держави у сфері оподаткування [3, с. 46].

Результати дослідження практичних аспектів оподаткування діяльності фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб свідчать про явища подвійного оподаткування доходу (прибутку) юридичних осіб. На рис. 1 наведено порівняльну характеристику оподаткування ФО-П та юридичної особи, що є платниками єдиного податку 3 групи (не платники ПДВ). Вивчаючи механізм оподаткування, слід зазначити ідентичність обкладення доходу єдиним податком, але при виплаті прибутку фізичній особі юридична особа утримує ПДФО в розмірі 9 %, а фізична особа не утримує ніяких податків. Таким чином, ФО-П має певні податкові переваги, а засновники юридичної особи два рази сплачують податку з однієї виручки.

При цьому порушується один з важливих принципів оподаткування – «нейтральність оподаткування», тобто установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення, або зменшення конкурентоздатності платника податків. За цих умов ФО-П є більш конкурентоздатний, адже сплачує менше податків.

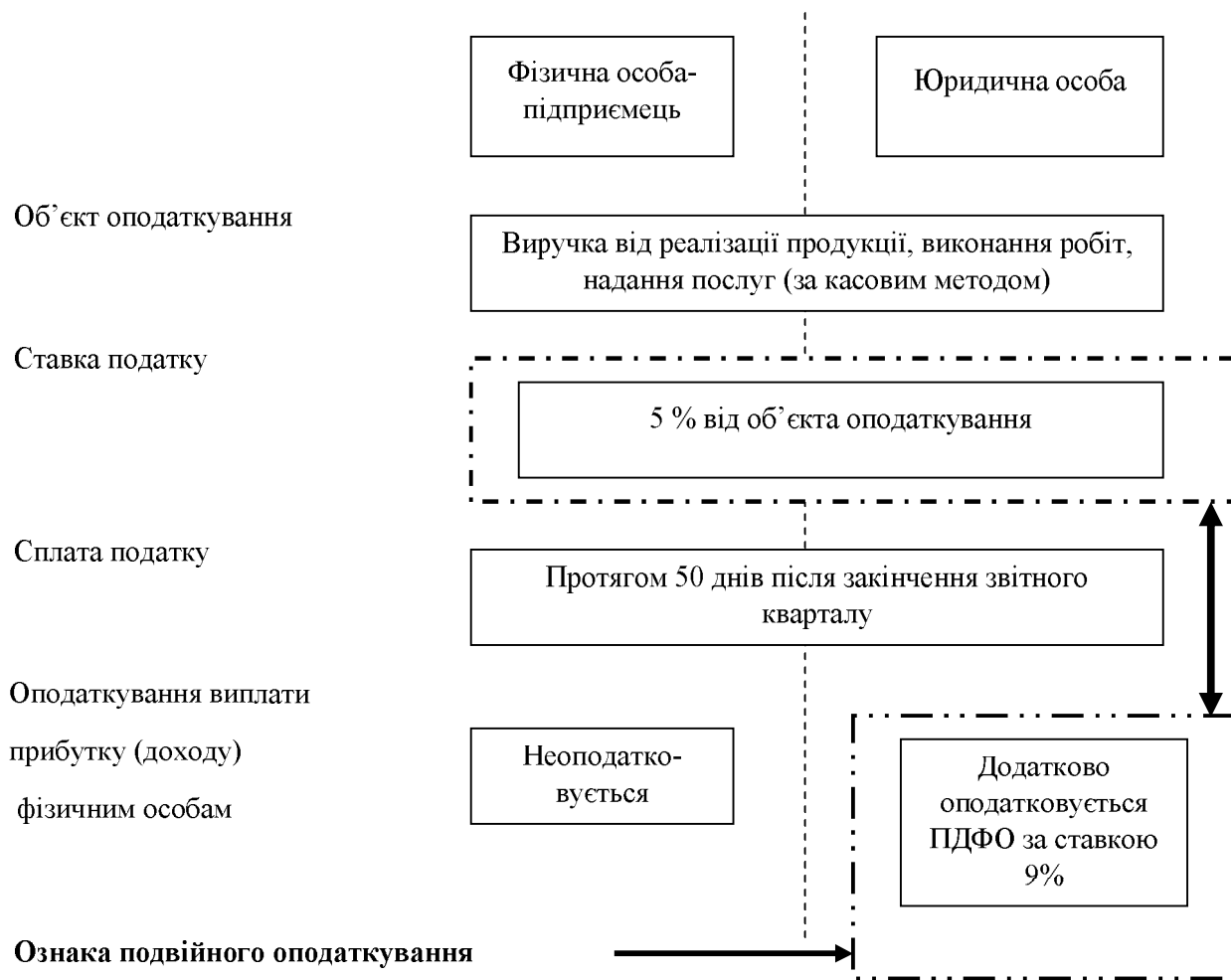

Рисунок 1 – Порівняльна характеристика оподаткування ФО-П та юридичної особи, що є платниками єдиного податку 3 групи (не платники ПДВ)

Джерело: розроблено авторами

Подібна ситуація виникає у юридичних осіб на загальній системі, які спочатку з одного й того ж прибутку до оподаткування платять податок на прибуток, а потім при виплаті дивідендів додатково утримують податок на доходи фізичних осіб.

Отже, необхідно удосконалювати законодавчу базу, що стосується справляння податків з фізичних та юридичних осіб щодо аспектів подвійного оподаткування. Проблеми подвійного оподаткування при здійсненні міжнародних операцій є актуальними для подальших наукових досліджень.

Література:

1. Федосов М.В. Теорія фінансів: підручник. Київ: ЦУЛ, 2010. 511 с.
2. Кучерявенко Н.П. курс налогового права. В. 6. Т. III.: Учение о налоге. Харьков, 2005. 582с.
3. Вдовиченко Л.І. Податковий кодекс України як елемент системи правового регулювання діяльності держави у сфері уникнення подвійного оподаткування. Вісник Вищої ради юстиції. 2012. №4(12). С. 42-51.